

Jogellenes gyermekelvitel a szerb és magyar jogban

Szerző: KIRÁLY Ibolya, IV. évfolyam
(k.ibolya@outlook.com,ibolya.kiraly.diamante@gmail.com)

Témavezető: DUDÁS Attila, Ph.D., rendkívüli egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Jogtudományi Kar, Általános szakirány, Újvidék

A jogellenes gyermekelvitelről általában

„Ius vitae ac necis pater familias” egy egykoron elfogadott és elterjedt szemlélet volt. A gyermek élete, valamint halála felett is a családfő rendelkezett. A gyermekkel szemben tanúsított rossz bánásmód esetén az állam nem szólhatott bele a szülő önkényének teljes mértékben kiszolgáltatott gyermek helyzetébe. Azóta sokat fejlődött a családjog és a gyermekvédelem, így ma már számos jogi dokumentum szolgál segítségnyújtásként a bajbajutott kiskorúaknak. A gyermekek a társadalomban számos veszélynek vannak kitéve, nem csak a közvetlen környezetükben, de a globalizáció elterjedésével nemzetközi szinten is. Egy ilyen sajátos családjogi probléma a jogellenes gyermekelvitel.¹

A dolgozat a jogellenes gyermekelvitel és visszatartás nemzetközi aspektusaival foglalkozik, amely a különböző állampolgársággal rendelkező és/vagy különböző országokból származó szülők házasságából vagy házasságon kívüli élettársi kapcsolatából született gyermekek bizonytalan helyzetében alakul ki, a szülők közötti házastársi/élettársi kapcsolat megszűnését követően. A szülők nem ritkán ilyen esetekben önkényesen, azaz az illetékes szerv döntése nélkül tartják vagy viszik át a gyermeket a szokásos tartózkodási helye szerinti ország határán, ezzel megsértve a másik szülő szülői felügyelethez való jogát.

¹ Hrabar, D. és munkatársai (2021). *Obiteljsko pravo*. Zagreb, HR: Narodne Novine. p. 235.

Ezen témakör kényes és összetett mivoltját felismerve az állami szintű szabályozás mellett több nemzetközi, illetve közösségi jogi szabályozás is született, mint amilyen például:

- 1) A gyermekek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25. napján kelt szerződés (továbbiakban: Hágai Gyermekelviteli Egyezmény),
- 2) A gyermekek feletti felügyeleti jogot érintő határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a felügyeleti viszonyok helyreállításáról szóló, 1980. május 20. napján kelt Európai Egyezmény,
- 3) A gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény,
- 4) A szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló 1996. október 19-én Hágában kelt Egyezmény,
- 5) Az Európai Tanács 2201/2003/EK Rendelete – a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről.²

² Kiss-Kondás, E. (2012). A gyermekek jogellenes elvitelének és visszatartásának szabályozása a Hágai Gyermekelviteli Egyezmény és az új Brüsszel II. rendelet tükrében. Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar. pp. 3-4.

A kutatási téma tekintetében központi jelentőségű a *Hágai Gyermekelviteli Egyezmény*, melynek fő célja a gyermekek hatékony védelme a jogellenes külföldre való elvitel vagy külföldön tartás romboló következményeitől. A gyermekvédelem a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti országba való mielőbbi visszatérésének biztosításával, valamint az egyik államban fennálló gondozáshoz és a személyes kapcsolatok fenntartásához való jog egy másik, az egyezmény szintén részes államában való tiszteletben tartásával valósul meg. Ezen egyezmény jelenleg 102 ország ³jogellenes gyermekelviteli esetek polgárjogi szabályozásának szolgálatául alapkövéül. 1983-ban lépett hatályba, melyet a Magyar Népköztársaság 1986-ban, a Jugoszláv SZSZK pedig 1991-ben iktatott be saját jogrendszerébe.

Sajnos a Hágai Gyermekelviteli Egyezménybe foglaltak nem minden nemzetközi jogellenes gyermekelviteli esetben alkalmazhatók. Az egyezmény természetéből fakadóan az első és legfontosabb kritériumnak nevezhető az, hogy a jogellenes elvitelben, illetve visszatartásban érintett mindkét ország ezen egyezmény részes állama kell, hogy legyen. Emellett ahhoz, hogy a szülő vagy törvényes gyám kérelmezhesse a gyermek visszaküldését bizonyítani kell a következőket:

- 1) Az érintett gyermek nem töltötte még be a 16. életévét,
- 2) A gyermek szokásos tartózkodási helye, közvetlenül a gyámjogok megsértése, illetve elvitel vagy visszatartás előtt, egy az egyezményt aláíró ország volt,
- 3) Az elvitel vagy visszatartás jogtalan volt.

Az elvitel, illetve visszatartás jogellenesnek minősül, ha ez a gyámjogok sértésével jár, és a szülő, aki ezeket a jogokat az elvitel vagy visszatartás pillanatában gyakorolta ellenezte volna az elvitel, illetve visszatartás bekövetkezését.⁴

³ http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.status&cid=24 (letöltve: 2022.10.25.).

⁴ A TANÁCS (EU) 2019/1111 rendelete (2019. június 25.) a házassági és szülői felelősségi ügyekben a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről. III. Fejezet (Gyermekek jogellenes külföldre vitele). 22-29. cikkelyei.

Donya Al-Nahi, megtörtént eseményeken alapuló, „Elrabolt Gyermek” című regénye olyan esetekről ír, melyek során az anyák visszakapták gyermekeiket, ám ezek szintén törvényellenes úton történtek. Törvényes utak helyett más személyeket béreltek fel gyermekeik visszaszerzésére, akik a cél megvalósítása érdekében olyan bűncselekményeket követtek el, melyek sokszor a gyermekek életét veszélyeztető helyzeteket idéztek elő, így nem csak családjogi-, hanem büntetőjogi normákat is szegtek. E mű remek példájául szolgál annak, miért is szükséges a jogellenes gyermekelvitel nemzetközi szabályozásának és az erre vonatkozó egyezményt aláíró országok körének mihamarabbi, lehető legintenzívebb és legszéleskörűbb kibővítése.

A 2008-as jelentés adatai (1916 beérkezett kérelem alapján)⁵

⁵ A Hágai Gyermekelviteli Egyezmény Szerződő Államaiból benyújtott, visszavételre irányuló kérelmek alapján. <https://assets.hcch.net/upload/wop/abduct2011pd08ae.pdf> (letöltve: 2022.10.30.).

A statisztikai adatok arról árulkodnak, hogy az esetek nagy részében az anyák követik el a gyermekelvitelt és visszatérnek velük saját származási országukba, illetve abba, ahol éltek vagy ahonnan (volt) házastársuk származott. Gyakran történnek olyan esetek, amikor az anyáknak nincs lehetőségük a létszükségletek biztosítására önmaguk- és gyermekük számára abban az országban, ahol családot alapítottak, így a biztonság kényelmére vágyva visszatérnek a számukra jobban ismert társadalmi közegbe, ahol a tágabb családjuk, rokonságuk él. Míg ezekben az esetekben teljesültek a jogellenes gyermekelvitel megállapításának és az Egyezmény alkalmazásának feltételei, elméleti szinten szükséges is vizsgálni ezeket a tényezőket az esetek specifikus természetéből fakadóan.

E dolgozat elsősorban a Hágai Gyermekelviteli Egyezmény gyakorlatba való ültetésének sikerességét vizsgálja Szerbiában és Magyarországon. Feltehető a kérdés, hogy vajon hogyan lépnek fel az állami szervek a gyermekelvitellel kapcsolatos ügyekben az Európai Unió egyik tagállamában, illetve az Európai Unióhoz még nem tartozó országban? Ennek fényében kerül megválaszolásra az a hipotézis, miszerint Magyarországon precízebbek a családjogi jogszabályok és hatékonyabban illeszkedtek be a jogrendszerbe és joggyakorlatba, így feltételezhető, hogy Magyarországon az eljárás is hatékonyabb és gyorsabb. A munka kitér a fordítási és az értelmezési nehézségekre mindkét országban.

Jogellenes gyermekelvitel Szerbiában

Modern életvitelünk szerves elemét képezi az emberek állandó mozgása, a lakhelyet nyújtó ország gyakori váltása, a külföldre történő költözés és házasságok megkötése különböző állampolgársággal rendelkező személyek között. Ezek a jelenségek, mint kialakult trendek, a globalizáció pozitív következményeiként értékelhetők. Eredményként azonban elkerülhetetlenül merül fel az is, mikor a különböző országokhoz kötődő személyek közötti házasság felbontása következményeként megjelennek a jogellenes gyermekelviteli esetek, melyek nem csak törvényrendeleteket, hanem egyidejűleg az érintett gyermek érdekét is sértik.⁶

A Hágai Gyermekelviteli Egyezmény alkalmazásával kapcsolatos nemzetközi kérdőívben Szerbiát több ország is olyan részes félként nevezte meg, amellyel nehéz felvenni a kapcsolatot, illetve egyáltalán nem működik együtt az Egyezménybe foglaltak alkalmazásában.⁷ Fontos továbbá megjegyezni azt is, hogy Szerbia nem vezet nyíltan hozzáférhető naprakész statisztikai adatokat a jogellenes gyermekelviteli ügyekkel kapcsolatban, így e dolgozat a 2008. évre vonatkozó adatokra támaszkodik, ezért a munka Magyarországra vonatkozó részében is az erre az évre közölt statisztikai adatok kerülnek bemutatásra.⁸

⁶ Kovaček-Stanić, G. (1998). Preseljenje deteta u inostranstvo sa jednim roditeljem – porodičnopravni aspekt, Pravni život, Beograd, 9/1998, pp. 5-14.

⁷<https://www.ca1.uscourts.gov/sites/ca1/files/citations/Questionnaire%20Concerning%20the%20Practical%20Operation%20of%20the%20Hague%20Convention%20of%2025%20October%201980%20on%20the%20Civil%20Aspects%20of%20International%20Child%20Abduction.pdf> (letöltve: 2022.10.31.).

⁸ <https://www.astra.rs/20-godina-medunarodnog-dana-nestale-dece-25-maj-2021/> (letöltve: 2022.10.30.).

A 2008-as évre vonatkozó adatok szerint Szerbia 11 kérelmet fogadott a gyermekek szokásos tartózkodási helyük szerinti országukba való visszavitelére vonatkozóan a Hágai Gyermekvédelmi Egyezmény alapján, míg az ország központi szerve egy kérelmet küldött. A kérvényekbe foglalt esetek közül:

- 1) Elutasításra került: egy kérelem (a szerbiai esetek kilenc százaléka, globális átlag: öt százalék),
- 2) A szülő önkéntesen visszajuttatta az érintett gyermeket: kérelem esetében (a szerbiai esetek 45 százaléka, globális átlag: 19 százalék),
- 3) Az eset még nem került rendezésre a statisztikai adatok közlésének pillanatában: két kérelem esetében (a szerbiai esetek 18 százaléka, globális átlag: 8 százalék),
- 4) A kérelmet visszavonták: két kérelem esetében (a szerbiai esetek 18 százaléka, globális átlag: 18 százalék),
- 5) Egyéb módon került rendezésre: egy kérelem esetében (a szerbiai esetek 8 százaléka, globális átlag: 3 százalék).

Ezen adatok közlésének pillanatában, (2010. június 6.) nem került sor gyermekelviteli ügy bírósági úton történő rendezésére, annak ellenére, hogy 11-ből 9 kérelmet nyújtottak be bíróságokhoz. Ekkor két kérelem még bírósági döntésre várt, egyet pedig elutasítottak. A két döntésre váró eset közül az egyiket öt nappal az elvitel megtörténte után adtak át és 279 nappal volt szükség arra, hogy ezt a bíróság első fokon elutasítsa, mely 126 nappal több mint a jogerős ítélet meghozatalára szükséges idő, a globális átlag szerint.⁹

⁹ Felhasznált forrás: <https://arhiva.mpravde.gov.rs/images/Otmice%20statistika%202008.doc> (letöltve: 2022.10.30.)

Szerbiában a 2005. évi Családjogi törvény (továbbiakban: Csjt.) a vonatkozó jogszabály, és mint ilyen, szabályozza a felügyeleti jog megsértését. A Gyermek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló 1980. évi Hágai Egyezmény 3. és 5. cikkelyének 1. pontjai értelmében, valamint Csjt. 75, 77. és 78. szakaszai szerint a felügyeleti jog megsértésének minősül az egyik szülő által történő gyermekelvitel, a másik szülő beleegyezése nélkül közös-, illetve kizárólagos szülői felügyeleti jog gyakorlása esetén is.

A szülői beleegyezés hiánya azonban azokban az esetekben nem minősül a felügyeleti jogok megsértésének, ha:

- a) a szülőtől teljes mértékben megvonták a szülői jogait,
- b) ha a szülőtől megvonták a gyermek életét jelentősen befolyásoló kérdésekben való döntés jogától, vagy
- c) a szülőt cselekvőképtelenné nyilvánították.

Szerbiában a jogellenes gyermekelviteli esetek két típusánál alkalmazzák az Egyezmény rendelkezéseit. Az egyik esetben a szerb hatóságok kötelesek gondoskodni az Egyezmény betartásáról, valamint biztosítani a lehetőséget arra, hogy a gyermek visszatérjen a szokásos tartózkodási helye szerinti országba. Ez akkor következik be, amikor egy másik részes államból Szerbiába viszik át az érintett gyermeket. A másik esetben, azaz, amikor a gyermeket Szerbiából vitték el egy másik részes államba, a szóban forgó állam hatósága visel gondot az Egyezmény betartásáról, illetve a gyermek Szerbiába való visszatérésének biztosításáról. Rendkívül fontos, hogy a külföldi hatóságok megfelelően alkalmazzák a hazai családjogot, különösképpen az emberrablás megállapításának, valamint az Egyezmény alkalmazásának tekintetében is.¹⁰

¹⁰ Dželetović, M. (2021). Pravni položaj deteta u situacijama njegovog nezakonitog odvođenja u zemlji i inostranstvu. Doktorski rad, Univerzitet u Novom Sadu, Pravni fakultet u Novom Sadu. pp. 128.

Az Egyezmény szerbiai ratifikálása során több mulasztás is kimutatható. Elsősorban a ratifikációról szóló törvényből kimaradt az Egyezmény preambuluma, mely az jogforrás szerves részét képezi. Emellett a fordítás során is követtek el hibákat. Ilyen az eredeti szöveg 3. cikkelyébe foglalt A és B pont alatt szereplő feltételek együttes megvalósulásának követelménye. Az angol szövegben a feltételek között szerepel egy „és” szó, amely a szerb fordításból kimaradt, így a fordításból nem világos, hogy ezen feltételeknek együttesen, vagy alternatív módon kell-e teljesülniük.

„A gyermek elvitele vagy elrejtése jogellenes, ha az

a) sérti az azon Szerződő Állam jogrendszere szerint egy személynek, egy intézménynek vagy bármilyen más szervnek - akár együttesen, akár külön-külön - juttatott felügyeleti jogot, amelyben a gyermeknek az elvitelét vagy elrejtését közvetlenül megelőzően a szokásos tartózkodási helye volt; és

b) ezeket a jogokat az elvitel vagy elrejtés időpontjában - együttesen vagy külön-külön - gyakorolták vagy azok gyakorlásában éppen az elvitel vagy elrejtés akadályozta meg az arra jogosultakat.”¹¹

Ezen kívül a jogi szakkifejezések is helyenként hibásan lettek lefordítva.

A „habitual residence” kifejezést „állandó tartózkodási helyként” fordították le, miközben a gyermek szokásos tartózkodás helyéről van szó, amely egy külön fogalom a nemzetközi magánjogban. A „joint custody” kifejezés a „kollektív gyámság” fordítást kapta, miközben a jelentése a közös gyámság fogalmának felel meg. Az „alone custody” fordítása pedig „egyedi gyámság” lett, miközben a valódi jelentése „kizárólagos gyámság”, amikor csak az egyik szülő gyakorolja a szülői jogokat.

¹¹ 1986. évi 14. törvényerejű rendelet a Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelésének Polgári Jogi Vonatkozásairól, Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa által kihirdetett rendelet, 3. cikk.

A múlt évtized elején a szerb Igazságügyi Minisztérium rendeletet hozott az Egyezmény alkalmazásáról szóló külön törvény kidolgozásáról, mely a „*Törvény a gyermekek polgárjogi védelméről a törvényellenes határon túli elviteltől és visszatartásról*” elnevezést kapta.¹² A törvény elfogadásának egyik indoka a szerb bíróságok közötti összhang hiánya volt az Egyezmény alkalmazásában. Egyes bíróságok az Egyezménnyel kapcsolatos ügyeket polgári-, mások nemperes-, vagy akár végrehajtási eljárásban kívánták megoldani. A másik indok az volt, hogy a bíróságok nem mindig kezelik a szükséges sürgősséggel ezeket az eseteket, különösen a gyermek visszatérésének elrendelését a szokásos tartózkodási helye szerinti országba. Az Egyezmény 11. cikkelye erre hat hetes időkeretet szab.¹³

A bíróságok ítélkezési és eljárásrendi összhangjának teljes hiányára való tekintettel az előbbiekben említett törvény tervezete előírja a hatáskör leszűkítését bizonyos bíróságokra az Egyezményhez köthető esetekben. A tervezet e hatáskörrel a belgrádi, újvidéki, niši, illetve kragujevaci alapfokú bíróságokat ruházná fel. Mivel Szerbiában a családjogi ügyek (például házassági bontóperek) az esetek túlnyomó többségében az alapfokú bíróságok hatáskörébe tartoznak, így az alapfokú bíróságok bíráinak többsége rendelkezik a 2005-ös Csjt. által előírt szükséges képesítéssel ahhoz, hogy gyermekek jogait érintő ügyekben döntsenek. A tervezet szerint a bírácaknak emellett lehetőséget kell kapniuk külön szakképesítés szerzésére a gyermekelviteli ügyekben. Fellebbviteli eljárásban a Belgrádi Fellebbviteli Bíróságnak van hatásköre. Három fős bírói tanács dönt.¹⁴

A legfontosabb kérdés a gyermekelvitellel kapcsolatban, hogyan születik döntés a gyermek visszajuttatásáról a szokásos tartózkodási helye szerinti országba. Fontos megállapítani, továbbá, hogy a szülők együtt gyakorolják-e szülői jogaikat és együtt döntenek-e a gyermekkel kapcsolatos összes kérdésben.

¹² https://arhiva.mpravde.gov.rs/images/Nacrt_zakona_ZDONPOZ_28052012.doc (letöltve: 2022. 10.30.).

¹³ Kovaček-Stanić, G. (2014). Porodično pravo: partnersko, dečje i starateljsko pravo. Novi Sad, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu Centar za izdavačku delatnost. 351. p.

¹⁴ Ibid, 352. p.

Ha az egyik szülő önállóan gyakorolja szülői jogait, a másiknak (aki nem gyakorolja ezen jogait) joga van a szülői jogát gyakorló szülővel közösen dönteni a gyermek életére jelentősen kiható kérdésekben. A szerb Csjt. szerint a gyermek iskoláztatása, a komolyabb egészségügyi beavatkozások, a tartózkodási helyének megváltoztatása, illetve a gyermek nagy értékű vagyontárgya feletti rendelkezés minősül a gyermek életére nagy mértékben kiható kérdésnek. Ez azt jelenti, hogy a szerb Csjt. szerint a gyermek elvitele, illetve visszatartása jogellenes minden olyan esetben, amikor nem létezik egyetértés a szülők között a gyermek tartózkodási helyének megváltoztatását illetően.

Felmerül a kérdés, hogy egyetértés hiányában milyen módon lehet megvalósítani a gyermek tartózkodási helyének megváltoztatását úgy, hogy az ne legyen törvényellenes.

A bírói gyakorlat egységes: a bírósági döntés nem helyettesítheti a szülők közötti egyetértést, illetve nem engedélyezheti a gyermek tartózkodási helyének megváltoztatását és átköltöztetését más országba olyan esetekben, amikor a szülői jogok gyakorlásában jogi útra terelt vita áll fenn a szülők között. A Csjt. szerint a bíróság nem rendelkezik külön felhatalmazással a szülők helyett történő döntéshozatalt illetően. Ugyanakkor egy külön eljárást irányoz elő a gyermekek jogainak védelmére, amely ilyen esetekben elindítható és a bíróság hatáskörrel rendelkezik annak mérlegelésére, hogy a tartózkodási hely megváltoztatása a gyermek érdekeit képviseli-e (Csjt. 261-263. szakasza).¹⁵

¹⁵ Draškić, M. (2012). Obavezno lišenje roditeljskog prava prilikom odlučivanja suda o vršenju roditeljskog prava: Sporno stanovište Vrhovnog suda Srbije. Anali Pravnog fakulteta u Beogradu 1/2012, 366. p.

Jogellenes gyermekelvitel Magyarországon és az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlatában

I. Jogellenes gyermekelvitel Magyarországon

A 2008. évre vonatkozó statisztikai adatok szerint a magyar központi szervek felé intézett kérelmek száma nyolc volt. Ugyanakkor Magyarország kétszer ennyi, azaz 16 kérelmet nyújtott át különböző országoknak az elvitt, illetve visszatartott gyermekek hazajuttatásának céljából. Az esetek közül:

- 1) a gyermek visszajuttatása bírósági döntés alapján történt meg a gyermeket elvivő, illetve visszatartó fél beleegyezésével: három kérelem esetében (a magyarországi esetek 37.5 százaléka, globális átlag: 5 százalék),
- 2) a gyermeket elvivő, illetve visszatartó fél önkéntesen visszajuttatta az érintett gyermeket: 3 kérelem esetében (a magyarországi esetek 37.5 százaléka, globális átlag: 7 százalék),
- 3) egyéb módon került megoldásra: két kérelem esetében (a magyarországi esetek 25 százaléka, globális átlag: 3 százalék).

Ezen adatok közlésének idejére (2011. novembere) Magyarország 2008. évi nemzetközi gyermekelviteli ügyeinek mindhárom esetében melyek bírósági döntéssel zárultak született jogerős ítéletet. Kiemelendő, hogy az önkéntes visszajuttatással végződő- és a bírósági döntéssel lezárt ügyek során átlagosan 162 napra volt szükség végeredmény születésére, mely 26 nappal kevesebb a globális átlagnál.¹⁶

¹⁶ Felhasznált forrás: <https://assets.hcch.net/upload/wop/abduct2011pd08ae.pdf> (letöltve: 2022.10.30.).

Magyarországon különbséget kell tenni a kizárólag uniós, illetve kapcsolattartásra vonatkozó ügyekkel- és a nem uniós, valamint jogellenes gyermekelviteli ügyekkel foglalkozó Központi Hatóság szerepkörét betöltő szervek között. Az előbbi esetben az Emberi Erőforrások Minisztériumának Gyermekvédelmi- és Gyámügyi Főosztálya, míg a utóbbiban az Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Magánjogi Főosztályának van joghatósága.¹⁷

Mint ahogy az előbbieken is említésre került, Magyarország 1986-ban iktatta be jogrendszerébe a Hágai Gyermekvédelmi Egyezményt az 1986. évi XIV. törvényerejű rendelettel a Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25-én kelt szerződés kihirdetéséről és vált az egyezmény részes államává.¹⁸ E törvényerejű rendelet mérföldkőnek számított a jogellenesen Magyarországra vitt vagy ott tartott gyermekek visszavételére vonatkozó bírósági eljárások nemzetközi jogi normákhoz való igazításában. Később ezen eljárások szabályozása a napjainkban is hatályos bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvénnyel módosult. Emellett elengedhetetlen megemlíteni a 2020. nyarán hatályba lépett a „1111/2019/EU (Brüsszel II B) Rendeletet” amely az előbb említett törvény 2005. évi XLI. törvényen keresztüli módosításával Magyarország jogrendszerébe iktatott „2201/2003/EK Brüsszel II. A Rendelet”¹⁹ szerinti eljárásrendet egyértelműsíti, egyszerűsíti és egészíti ki a jogellenes gyermekelviteli ügyeket illetően. Míg a Hágai Gyermekelviteli Egyezmény az összes olyan gyermekelviteli esetben alkalmazandó, mely megfelel az egyezmény által meghatározott követelményeknek, az uniós tagországok között fellépő esetben a Brüsszel II. A Rendeletet is alkalmazni kell. A Brüsszel II. B Rendeletet 2022. augusztusától kell alkalmazni az uniós tagállamokban.²⁰

¹⁷<https://static1.squarespace.com/static/5e63dfe1b564ee2ee86c5c8f/t/60337ce1c0c23b2ccbd4de07/1613987042756/gyermek+jogellenes+elvitel+v%C3%A9gleges+HUN.pdf> (letöltve: 2022.10.30.).

¹⁸ 1986. évi 14. törvényerejű rendelet a Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25. napján kelt szerződés kihirdetéséről. Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu)

¹⁹ [Vht. - 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye \(jogtar.hu\)](https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0500041.TV&txtreferer=99000093.TV) és <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0500041.TV&txtreferer=99000093.TV> (letöltve: 2022.10.30.).

²⁰<https://static1.squarespace.com/static/5e63dfe1b564ee2ee86c5c8f/t/60337ce1c0c23b2ccbd4de07/1613987042756/gyermek+jogellenes+elvitel+v%C3%A9gleges+HUN.pdf> (letöltve: 2022.10.30.).

Ahhoz, hogy a visszavitel elrendeléséről vagy megtagadásáról döntés születhessen, a bíróságoknak az eljárás során kétlépcsős vizsgálatot kell lefolytatniuk. A vizsgálatot az Egyezmény fogalomrendszerében jogellenesnek minősülő elvitel vagy visszatartás megállapításával kezdik. Ha a jogellenesség gyanúja fennáll, a vizsgálat a visszavitel megtagadását lehetővé tevő kivételes körülmény elemzésével zárul.²¹

Az eljárást egy éven belül meg kell indítani abban az államban, ahova a gyermeket elvitték. Ekkor a beilleszkedés vizsgálata kizárt. Magyarország esetében az eljárás megindítását a kérelem Pesti Központi Kerületi Bíróságra történő érkezését tekintjük. Egy év után nyílik meg a lehetőség arra, hogy a kérelmező, illetve kötelezett bizonyítsa, a gyermek magyarországi beilleszkedését. A Hágai Gyermekelviteli Egyezmény szerint minden bírósági szinten hat héten belül kell döntést hozni, kivéve ha ez rendkívüli körülmények miatt nem lehetséges.²²

Nem minden esetben szolgálja a gyermek érdekét a visszavitel. Ekkor felmerülhet olyan érv, indok, körülmény, amiért annak megtagadása szükségessé válik. A Hágai Gyermekelviteli Egyezmény 13. cikkelye alapján a megkeresett állam igazságügyi vagy államigazgatási szerve nemköteles elrendelni a gyermek visszavitelét, ha az azt ellenző személy, intézmény vagy más szerv bizonyítja a következő esetek valamelyikét. A 13. cikk a) pontja szerint nem rendelik el a gyermek visszavitelét, ha a gyermek felett felügyeleti joggal rendelkező személy, intézmény vagy más szerv abban az időpontban, amikor az elvitel, illetve elrejtés megtörtént, nem gyakorolta a felügyeleti jogokat, illetve előzetesen vagy utólag hozzájárul az elvitelhez vagy az elrejtéshez. A b) pont szerint megállapítható, hogy abban az esetben is megtagadható a visszavitel elrendelése, ha bizonyítják, hogy az a gyermeket testi vagy lelki ártalomnak tenné ki vagy az Egyezmény fogalmazása szerint „elviselhetetlen helyzetet teremtene számára”.

Érdemes megjegyezni, hogy a statisztika alapján 2008-ban 269 esetben utasították el a visszavitel iránti kérelmet, és ennek 21%-a a 13. cikk b) pontja alapján történt.²³

A Kúria joggyakorlat elemző csoportja és az Európa Tanács 2010. évi iránymutatása a

²¹ Óri, Zs. (2017). A gyermekek jogellenes külföldre vitelével felmerülő jogalkalmazási nehézségek. Szombathely. pp. 6.

²²<https://static1.squarespace.com/static/5e63dfe1b564ee2ee86c5c8f/t/60a65f0b8d6cbc091f9fd311/1621516044721/gyermek%2Bjogellenes%2Belvitele%2B2%2Bhun-converted.pdf> (letöltve: 2022.10.30.).

²³ Kiss-Kondás Eszter: A jogellenes gyermekelviteli ügyek és az "elviselhetetlen helyzet" kérdése, In: Szerk.: Kecskés Gábor Doktori Műhelytanulmányok 2015. Győr: Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 2015. pp. 8.

gyermekbarát igazságszolgáltatásról kiemeli a gyermeket érintő eljárásokban a mediáció (közvetítés) alkalmazását, amely a jogellenes gyermekelviteli ügyeknél sem mellőzhető. Számos jogeset támasztja alá, hogy a bíróságok szinte mindig a gyermek közvetlen meghallgatását választják, tekintettel arra, hogy a gyermek korának és érettségének megítélése nem igényli pszichológus szakértők kirendelését. Ebből kifolyólag a gyermekek meghallgatása során célszerűbb lenne inkább a személyi és tárgyi feltételeket megteremteni, így gondoskodni a bírák, bírósági titkárok pszichológiai, kommunikációs, kérdésfeltevési képességet erősítő képzéséről, a gyermekmeghallgató szobák kiépítéséről.²⁴

II. Jogellenes gyermekelvitel az Emberi Jogok Európai Bíróságának Joggyakorlatában

A strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága számos nemzetközi jogellenes gyermekelviteli ügygel foglalkozott, hiszen már 2008-ban is több mint 1000 visszavitelre irányuló kérelem érkezett az Európai Unió tagállamaiból. Érdeemes megemlíteni egy meghatározó esetet, a Karadžić Horvátország ellen ügyet.

A kérelem egy bosnyák anyától és horvát apától 1995-ben született gyermekekre vonatkozott. A pár házasságkötés nélkül élt együtt. 1999-ig éltek együtt Németországban, amikor az apa elhagyta az országot, miután büntetőeljárás indult ellene. Az anya 2000 májusában a gyermeket Horvátországba vitte, hogy meglátogassa az apát, aki megtagadta, hogy velük együtt visszatérjen, ezért az anya egyedül ment vissza Németországba.

Nem egész egy évvel később a freudenstadt-i Kerületi Bíróság úgy határozott, hogy a gyermek Horvátországban tartása jogellenes volt. Ezt követően az anya a német központi hatósághoz visszavitel iránti kérelmet nyújtott be. 2001 szeptemberében az anyának sikerült magával vinnie a gyermeket Németországba, de 10 nappal később az apa visszavette a gyermeket. Ugyanez év októberében visszaviteli eljárást indítottak a Poreč Községi Bíróságon (Općinski sud u Poreču), ám a visszavitel csak öt hónappal később lett elrendelve.

²⁴ Őri, Zs. (2017). A gyermekek jogellenes külföldre vitelével felmerülő jogalkalmazási nehézségek. Szombathely. pp. 37-38.

Az ügy tovább bonyolódott az apa visszavitel elleni fellebbezésével, melyet csak 2003. augusztusában utasítottak el, majd szeptemberben a Poreči Községi Bíróság végrehajtási végzést adott ki, amelyben elrendelte a gyermek visszaadásáról szóló határozat azonnali végrehajtását a rendőrség által segített bírósági végrehajtó által. Egy végrehajtási kísérlet sikertelen volt, és az apa tartózkodását sem sikerült meghatározni.

A végrehajtási kísérlet sikertelen volt és mivel az apa nem tett eleget a végzésnek, a Poreči Községi Bíróság 30 napos őrizetbe vételt rendelt el, valamint arra is kötelezték, hogy közölje, hol van a gyermek. Mindenek ellenére sem sikerült teljesíteni a visszavitelt, ezért 2004. szeptemberében a hatóságok újabb kísérletet tettek a végzés végrehajtására. Az apát megtalálták, de nem volt hajlandó átadni a gyermeket és erőszakkal elmenekült a fiával. Október 1-én az anya beadványt nyújtott be az Emberi Jogok Európai Bíróságához. Az apát október 12-én ismét megtalálták és letartóztatták, de később megszökött az őrizetből.

2005. február 2-án a Poreči Városi Bíróság előtti tárgyaláson az anyát képviselő ügyvéd megerősítette, hogy a gyermeket visszavitték, és a bíróság ezért úgy döntött, hogy a végrehajtási eljárás lezárult. Az anya azonban később megerősítette, hogy nem tudott a februári eljárásról, valamint hogy a gyermek még mindig Horvátországban van. Ennek ellenére nem nyújtott be fellebbezést avégzés ellen.

A körülmények mérlegelése során az Európai Bíróság kiemelte a hatóságok az esettel kapcsolatos mulasztásait. A horvát hatóságoknak öt hónapba telt a visszaküldési eljárás megindítása. Ezt követően a bíróság az elsőfokú határozat elleni fellebbezésről öt hónapig nem döntött, és ezalatt eljárási cselekményeket sem végzett. A megismételt eljárásban a bíróság hét hónap alatt egyetlen tárgyalást tartott. A kormány nem adott elfogadható magyarázatot. A végrehajtási eljárással kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy a rendőrség másfél év alatt három alkalommal kísérelte meg a bírósági határozat végrehajtását, miközben a Hágai Egyezmény 11. cikke ilyen esetekben kifejezetten azonnali cselekvésre kötelezi az illetékes szerveket.²⁵

²⁵ Incadat, Karadžić v. Croatia, Application No. 35030/04, (2005) 44 EHRR 896. <https://www.incadat.com/en/case/819> (letöltve: 2022.10.23.). valamint Wopera, Zs. (2013). A jogellenes gyermekelviteli ügyek uniós joggyakorlatának egyik kulcskérdése. In: Codificatio Processualis Civilis. Studia in Honorem Németh János. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. pp. 515.

Ebből kifolyólag megállapítható, hogy a Hágai egyezmény alkalmazása gyakran akadályokba ütközik. A gyermek visszavételére irányuló bírósági eljárás lassú végrehajtása, az állami hatóságok alacsony hatékonysága a gyermekek állandó lakóhelyétől eltérő helyen történő megtalálásában, valamint a szülő és a gyermek közötti kapcsolattartás biztosításában, a gyermeket elvivő szülő elleni szankciók elmulasztása mind nehézséget okoznak az esetek sikeres megoldásában. További problémának számít az is, hogy a gyermek visszaküldésének módját a bírósági határozat nem állapítja meg, valamint általánosságban nagy fokú bizonytalanság van jelen a kényszerintézkedések végrehajtása során.^{26 27}

²⁶<https://www.ca1.uscourts.gov/sites/ca1/files/citations/Questionnaire%20Concerning%20the%20Practical%20Operation%20of%20the%20Hague%20Convention%20of%2025%20October%201980%20on%20the%20Civil%20Aspects%20of%20International%20Child%20Abduction.pdf> (letöltve: 2022.10.31.)

²⁷ Kozák, H. (2019). A gyermek jogellenes elvitelének polgári jogi és nemzetközi magánjogi vonatkozásai az ítélkezési gyakorlat tükrében. Eötvös Loránd Tudományegyetem (Budapest). pp. 359-366.

Következtetések helyett

A magyar igazságszolgáltatási szervek észrevehetően nagyobb szervezettséggel, pontossággal, valamint gyorsabban járnak el, illetve hoznak megfelelő döntéseket a jogellenes nemzetközi gyermekelviteli esetek során a szerb hatóságok teljesítményéhez viszonyítva.

Magyarországtól nem csak megkívánt a saját jogrendszerének folyamatos modernizálása, illetve aktualizálása, hanem ez kötelezettségnek is minősíthető EU tagállami státusza tényének fényében. Ezen összetett és állandó jellegű feladat teljesítésére viszont ugyanakkor kiindulási pontként, útmutatóként és segédeszközként szolgálnak az Európai Unió jogszabályai és az általa nyújtotta eszközök, illetve pénzügyi források. Kiemelendő annak ténye is, hogy Magyarország ezen keresztül az ún. „nyugati”, nagy mértékben harmonizáltak mondható, jogi világ szereplője, amelyben e harmonizációnak hála sokkal gördülékenyebben zajlanak a nemzetközi együttműködések, akár az igazságszolgáltatói szervek között, mely kritikus szempontnak számít a határokon átívelő jogellenes gyermekelviteli, illetve visszatartási esetek gyors és hatékony megoldásának elérésében.

Dr. Őri Zsófia *„A gyermekek jogellenes külföldre vitelével felmerülő jogalkalmazási nehézségek”* tanulmányában kifejtett véleményére alapozva, annak ellenére, hogy a jogforrások számos fogalomra, jogintézményre nem adnak pontos definíciót a bírósági határozatok ismertetése is megerősíti, hogy a bíróságok a döntéshozatalban korábbi gyakorlatukra támaszkodhatnak. Ebből kifolyólag megállapítható, hogy Magyarország tartja a lépést a nemzetközi jog és az Európai Unió által felállított követelményekkel és igyekszik követni a jogfejlődést.

A Hágai Gyermekelviteli Egyezmény átültetése a Szerb Köztársaság jogrendszerébe egyszerre több fennálló akadályba is ütközik, mely magyarázatot ad az előbbieken említett szervezetségi-, pontossági-, valamint sebességi szempontból hiányosnak nevezhető teljesítményre Magyarországhoz viszonyítva.

Ezek az ún. „akadályok”, azaz indokok, melyek hátráltatják Szerbia felzárkózását, a dolgozat témájának keretein belül maradva, három szempontból vizsgálhatók:

Az első szempont alapját az európai jogalkotási trendeknek való megfelelés igényének hiánya képezi. Bár az Európai Unióhoz történő csatlakozás megköveteli Szerbiától jogrendszerének az EU normáihoz való igazítását, e folyamat lassú, sajátos tempóval zajlik, idestova bő egy évtizede.²⁸ Az EU tagállamokhoz viszonyítva jogalkotási téren nagyobb önállósággal rendelkező Szerbia gyakran eltér az uniós szabályozástól, többek között a gyermekelviteli esetek megoldásában is, ami megnehezíti az együttműködést. Erre például szolgálhat, hogy míg az EU tagállamok 2022. augusztusától kötelesek alkalmazni a gyermekelviteli ügyek folyamatát továbbra is uniós szinten egységesítő Brüsszel II Rendelet, Szerbiában még mindig nem bocsátották elfogadásra a Hágai Gyermekelviteli Egyezmény alapvető kérdéseit rendező törvényjavaslatot.

A második szempont Hágai Gyermekelviteli Egyezmény nyelvezetének pontatlanságával, valamint a szaknyelv specifikus fogalmainak fordítási nehézségeivel kapcsolatos. Ezzel kapcsolatba hozható, továbbá, a szerb jogalkotói szervek munkája során felmerülő gondatlanság.²⁹

A harmadik lényeges tényező, melynek kiküszöbölése előre mozdíthatná Szerbia helyzetét a gyermekelviteli ügyek effektívebb megoldásában, nem más, mint a bíróságok együttműködésének és közös álláspontjának hiánya. Erről tanúskodik, hogy a 2008. évi gyermekelviteli esetek Szerbia felé irányuló 11 kérelemből kilenc jutott a bíróságok elé, 2010. júniusáig csak egy esetben született egy elutasító bírósági döntés, két eset döntésre várt, melyből az egyik esetben 279 napra volt szükség egy elutasító döntés meghozatalára első fokon. Ezzel szemben Magyarországon az önkéntes visszajuttatással végződő- és a bírósági döntéssel lezárt ügyek során átlagosan 162 napra volt szükség a végső eredmény megszületésére.

²⁸ <https://www.mei.gov.rs/eng/documents/eu-documents/european-commission-s-questionnaire/> (letöltve: 2022.10.30.).

²⁹ Kovaček-Stanić, G. (2014). Civil Aspects of International Child Abduction: Insight from Serbia, Family Law Quarterly. No. 2, pp. 283-297. és Novaković U. (2020). Preseljenje deteta i roditelja koji vrši roditeljsko pravo – relocation slučajevi. Beograd, RS: Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet. Strani pravni život, god. LXV, br. 2/2021, pp. 279. **tanulmányai alapján megállapított következtetés**

Források

1. Szakirodalmi hivatkozások, tanulmányok, szakdolgozatok, értekezések

- Draškić, M. (2012). Obavezno lišenje roditeljskog prava prilikom odlučivanja suda o vršenju roditeljskog prava: Sporno stanovište Vrhovnog suda Srbije. Anali Pravnog fakulteta u Beogradu 1/2012, pp. 366-381.
- Dželetović, M. (2021). Pravni položaj deteta u situacijama njegovog nezakonitog odvođenja u zemlji i inostranstvu. Univerzitet u Novom Sadu, Pravni fakultet u Novom Sadu. pp. 1-277.
- Hrabar, D. és munkatársai (2021). Obiteljsko pravo. Zagreb, HR: Narodne Novine. pp. 235-238.
- Kiss-Kondás, E. (2015.). A jogellenesen elvitt gyermek visszavitele az új Brüsszel II. Rendelet tükrében, In: Szerk.: Angyal Zoltán Decem anni in Euroaea Unione II.: Európai és nemzetközi jogi tanulmányok. Miskolc: Miskolci Egyetemi Kiadó, 2015. pp. 132-146. (Miskolci Jogtudományi Műhely; 7.)
- Kiss-Kondás, E. (2015). A jogellenes gyermekelviteli ügyek és az "elviselhetetlen helyzet" kérdése, In: Szerk.: Kecskés Gábor Doktori Műhelytanulmányok 2015. Győr: Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola. pp. 99-110.
- Kovaček-Stanić, G. (1998). Preseljenje deteta u inostranstvo sa jednim roditeljem – porodičnopravni aspekt, Pravni život, Beograd, 9/1998, pp. 5-14.
- Kovaček-Stanić, G. (2012). Porodičnopravni aspekti međunarodne roditeljske otmice dece, Anali Pravnog fakulteta u Beogradu. Vol. 60, No. 2, pp., 74-94.
- Kovaček-Stanić, G. (2014). Civil Aspects of International Child Abduction: Insight from Serbia, Family Law Quarterly. No. 2, pp. 283-297.
- Kovaček-Stanić, G. (2014). Porodično pravo: partnersko, dečje i starateljsko pravo. Novi Sad, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu Centar za izdavačku delatnost. pp. 350-355.

- Kozák, H. (2019). A gyermek jogellenes elvitelének polgári jogi és nemzetközi magánjogi vonatkozásai az ítélkezési gyakorlat tükrében. Eötvös Loránd Tudományegyetem (Budapest). pp. 359-366.
- Novaković U. (2020). Preseljenje deteta i roditelja koji vrši roditeljsko pravo – relocation slučajevi. Beograd, RS: Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet. Strani pravni život, god. LXV, br. 2/2021. pp. 279.
- Óri, Zs. (2017). A gyermekek jogellenes külföldre vitelével felmerülő jogalkalmazási nehézségek. Szombathely. pp. 1-43..
- Wopera, Zs. (2013). A jogellenes gyermekelviteli ügyek uniós joggyakorlatának egyik kulcskérdése. In: Codificatio Processualis Civilis. Studia in Honorem Németh János. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. pp. 515-527

2. Jogsabályok

- 1986. évi 14. törvényerejű rendelet a Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25. napján kelt szerződés kihirdetéséről. Hatályos Jogsabályok Gyűjteménye (jogtar.hu)
- A TANÁCS (EU) 2019/1111 rendelete (2019. június 25.) a házassági és szülői felelősségi ügyekben a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről
- A TANÁCS (EU) 2019/1111 RENDELETE 104 cikk (2). [L_2019178HU.01000101.xml](#) ([europa.eu](#))
- Porodični zakon, Službeni glasnik RS, br. 18/2005, 72/2011 – dr. zakon i 6/2015
- Rešenje Vrhovnog suda Srbije, Rev. 2557/06 od 1.3.2007. god., Bilten sudske prakse Vrhovnog suda Srbije, br. 2/2007, Intermex, Beograd
- Vht. - 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról - Hatályos Jogsabályok Gyűjteménye (jogtar.hu)
- Zakon o ratifikaciji Haške konvencije o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice dece, Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori, br. 7/1991

3. Internetes hivatkozások

- Kovaček-Stanić, G. Haška konvencija o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice dece, (15.10.2010.). Univerzitet u Novom Sadu, Pravni fakultet Novi Sad. (Powerpoint presentation)
- 28: Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction. http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.status&cid=24
- Travel.State.Gov U.S. DEPARTMENT of STATE — BUREAU of CONSULAR AFFAIRS. <https://travel.state.gov/content/travel/en/International-Parental-Child-Abduction/for-providers/legal-reports-and-data/reported-cases.html>
- D2.2 Comparative Analysis Report. <https://project-icare.eu/wp-content/uploads/2022/02/D2.2-Comparative-analysis-report.pdf>
- Incadat, Karadžić v. Croatia, Application No. 35030/04, (2005) 44 EHRR 896. <https://www.incadat.com/en/case/819>
- <https://static1.squarespace.com/static/5e63dfe1b564ee2ee86c5c8f/t/60337ce1c0c23b2ccb4de07/1613987042756/gyermek+jogellenes+elvitele+v%C3%A9gleges+HUN.pdf>
- <https://static1.squarespace.com/static/5e63dfe1b564ee2ee86c5c8f/t/60a65f0b8d6cbc091f9fd311/1621516044721/gyermek+jogellenes+elvitele+2+hun-converted.pdf>
- <https://arhiva.mpravde.gov.rs/images/Otmice%20statistika%202008.doc>
- <https://assets.hcch.net/upload/wop/abduct2011pd08ae.pdf>
- <https://static1.squarespace.com/static/5e63dfe1b564ee2ee86c5c8f/t/60337ce1c0c23b2ccb4de07/1613987042756/gyermek+jogellenes+elvitele+v%C3%A9gleges+HUN.pdf>
- <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0500041.TV&txtreferer=99000093.TV>
- <https://static1.squarespace.com/static/5e63dfe1b564ee2ee86c5c8f/t/60337ce1c0c23b2ccb4de07/1613987042756/gyermek+jogellenes+elvitele+v%C3%A9gleges+HUN.pdf>
- <https://www.mei.gov.rs/eng/documents/eu-documents/european-commission-s-questionnaire/>
- https://arhiva.mpravde.gov.rs/images/Nacrt_zakona_ZDONPOZ_28052012.doc

- <https://assets.hcch.net/upload/wop/abduct2011pd08ae.pdf>
- <https://www.ca1.uscourts.gov/sites/ca1/files/citations/Questionnaire%20Concerning%20the%20Practical%20Operation%20of%20the%20Hague%20Convention%20of%2025%20October%201980%20on%20the%20Civil%20Aspects%20of%20International%20Child%20Abduction.pdf>